

[Handelsministeren.]

mest mulig service opretholdt og den kollektive trafik udbygget i landdistrikterne og på de små øer.

„g. Der skabes erstatningsmulighed for indehavere af forretninger, der fratages deres næringsgrundlag gennem offentlige planlægningsdispositioner“.

Ad g. Miljøministeriet.

Hverken regionplaner, de hidtidige dispositionsplaner eller de kommende kommuneplaner på grundlag af kommuneplanloven har umiddelbart bindende virkning over for borgerne. Disse planer fastlægger rammerne for kommunernes supplerende detailplanlægning og kan derfor ikke i sig selv bevirke, at forretningsindehavere fratages deres næringsgrundlag.

Detailplanlægningen har hidtil især fundet sted ved partielle byplanvedtægter i henhold til byplanloven. Fra den 1. februar 1977 afløses byplanloven af lov om kommuneplanlægning. Detailplanlægningen vil herefter ske ved lokalplaner, jfr. lovens kap. 3 og 4.

Såvel byplanvedtægter som lokalplaner er bindende for borgerne, men kun i den forstand, at fremtidige handlinger skal være i overensstemmelse med planen. Denne kan ikke give grundlag for krav om ændring af eksisterende forhold, medmindre der foretages ekspropriation, jfr. byplanlovens § 12 og lov om kommuneplanlægning § 34. Da der ved ekspropriationer må ydes fuld erstatning, indeholder lovgivningen allerede en sikkerhed for, at forretningsindehavere ikke uden en sådan erstatning fratages deres næringsgrundlag som følge af realisationen af en detailplan.

Der ses derfor ikke ved den under miljøministeriet hørende planlægning at kunne forekomme situationer, hvor forretningsindehavere — som følge af, at de omfattes af en plan — fratages deres næring uden erstatning.

„h. ATP-loven ændres, så ikke blot enkeltvirksomheder, men også branchesamslutninger kan låne til rationaliseringsformål“.

Ad h. Arbejdsministeriet.

Ved ATP-lovens tilblivelse fandtes det ønskeligt, at der i loven tilvejebragtes hjem-

mel for at lade en del af de erlagte bidrag komme direkte tilbage til erhvervslivet til dagrente. På den anden side fandtes det, at ATP ikke selv skulle drive udlånsvirksomhed i konkurrence med pengeinstitutterne, men at lånene skulle ydes gennem de sædvanlige udlånskanaler på vanlige vilkår og med samme krav til kreditværdighed m. v. Ud fra disse synspunkter er det i ATP-lovens § 26, stk. 3, bestemt, at fondsmidlerne kan anvendes som lån til arbejdsgivere, der har indbetalt bidrag til ATP, dog aldrig ud over 50 pct. af det indbetalte bidrag og aldrig under 500 kr. Lånene ydes gennem banker og sparekasser til disses sædvanlige udlånsrente, og pengeinstitutterne er ansvarlige over for ATP for lånets tilbagebetaling.

Det reelle i ordningen om arbejdsgiverlån er således en refinansieringsordning over for pengeinstitutterne, og ordningen medfører ikke, at den enkelte virksomhed opnår en egentlig ret til større lån end ellers i pengeinstitutterne, men den kan medvirke til, at et pengeinstitut ikke afskæres fra at yde ellers velmotiverede lån på grund af likviditetssknaphed.

Ifølge de af ATPs bestyrelse fastsatte nærmere regler for ydelse af arbejdsgiverlån kan lånets løbetid ikke overstige 10 år, idet de årlige afdrag mindst skal udgøre 10 pct. af hovedstolen. Siden ordningens ikrafttræden i efteråret 1965 er der ydet sådanne lån med godt 135 mill. kr., hvorpå restgælden ved udgangen af november 1975 udgjorde knap 76 mill. kr. eller ca. 1 pct. af ATPs fondsmidler.

En lovændring som foreslået, hvorefter der åbnes adgang for branchesamslutninger til at optage lån på medlemmernes samlede lånegrundlag, ville betyde en afgørende ændring af den hidtidige ordning med arbejdsgiverlån. En nærmere vurdering af forslaget må i givet fald kræve overvejelser i ATPs bestyrelse i samråd med pengeinstitutterne.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om bedre vilkår for mindre virksomheder [af Haunstrup Clemmensen m. fl.].

(Andre selvst. forslag nr. XLII. Fremsat 2/12 75).

Forslaget sattes til forhandling.

Handelsministeren (*Erling Jensen*):

Det forslag til folketingsbeslutning, som vi her skal behandle, føjer sig til en række andre forslag, folketinget har behandlet i de seneste samlinger på initiativ både af regeringen og af forskellige partier, alle med det sigte at give vore mange mindre virksomheder bedre arbejdsvilkår, at afhjælpe nogle af deres problemer og at styrke mulighederne for, at de mindre virksomheder kan bevare deres væsentlige plads i den samlede danske erhvervsstruktur. Fra regeringens side hilser vi denne store interesse fra folketingets side for de mindre virksomheders vilkår med stor tilfredshed. Vi anser af mange grunde de små og mellemstore virksomheder for at være et meget værdifuldt element i dansk erhvervsliv.

Af bemærkningerne til det konservative forslag, som vi her behandler, fremgår, at dette forslag tager sigte på de mindre virksomheder i byerhvervene, og regeringen har derfor anset det for rigtigst, at jeg som handelsminister ved indledningen til denne første behandling knytter nogle bemærkninger til forslaget, selv om det unægtelig berører et meget stort antal love, som falder uden for handelsministeriets område. Tager vi de forslag med, som er nævnt i bemærkningerne til forslaget, er i alt 6-7 forskellige ministeriers lovgivningsområder berørt, og jeg skal derfor afholde mig fra at gå i enkeltheder vedrørende de forskellige detailforslag. Herom skal jeg henvise til de bemærkninger, der allerede i skriftlig form er omdelt til tingets medlemmer. De spørgsmål, der under den efterfølgende debat måtte blive rejst om disse enkeltheder, vil blive behandlet af de ministre, de vedrører, til brug for udvalgsarbejdet.

Jeg vil derimod gerne knytte nogle mere generelle bemærkninger til spørgsmålet om de mindre virksomheders muligheder og problemer. Når der er så udbredt enighed her i tinget om at lægge vægt på, at de mindre virksomheder fortsat kan spille en væsentlig rolle inden for vore byerhverv, er der en række gode grunde hertil. En af de mest indlysende synes måske at være, at små og mellemstore virksomheder med hensyn til antal og beskæftigelse indtager en særdeles fremtrædende plads i den bestående er-

hvervsstruktur. Den talmæssige belysning, vi råder over, er ganske vist noget mangelfuld, men inden for selve industrierhvervet, der tegner sig for ca. 19 pct. af bruttofaktorkomsten, falder knap 1/3 af virksomhederne med 8 pct. af industribeskæftigelsen på små virksomheder med mindre end 20 ansatte. 5.000 af industriens i alt 6.700 virksomheder beskæftiger mindre end 50 ansatte, og knap 1/4 af industriens samlede beskæftigelse falder på disse virksomheder.

Denne størrelsesstruktur inden for vort hovederhverv har for øvrigt været meget stabil over en lang årrække og viser ingen tendenser til at ændre sig væsentligt. Ser vi på de øvrige byerhverv, navnlig håndværk og handel, er de mindre virksomheders overvægt selvsagt endnu mere udtalt, selv om en vis koncentrationstendens har gjort sig gældende inden for detailhandelen.

Ved en vurdering af de mindre virksomheders betydning for dansk erhvervsliv ville jeg dog være betænkelig ved at lægge hovedvægten på deres talmæssige betydning. Vi skal ikke søge at opretholde små virksomheder, bare fordi de er små, og fordi der er mange af dem, men kun i det omfang, de repræsenterer noget af værdi for vort erhvervsliv og for samfundet i øvrigt. Når vi har en så forholdsvis stabil erhvervsstruktur med et vedvarende så stort antal af små virksomheder, så tror jeg da også, at dette først og fremmest er et udtryk for, at vi har brug for disse mange mindre virksomheder, dels fordi de styrker vort erhvervslivs samlede potentiel, dels fordi de repræsenterer visse særtræk, som mange sætter pris på, selv om de som selvstændige nok ikke altid opnår den indtægt, de på anden måde kunne indtjene.

Denne stabilitet i erhvervsstrukturen er på den anden side ikke udtryk for en stivnen og for en manglende mobilitet i dansk erhvervsliv. Tallene er stabile, men den enkelte virksomhed er langtfra altid lige så stabil. Tallene dækker over en betydelig og vedvarende tilpasningsproces, hvor mange både mindre og større virksomheder forsvinder, hvor nye opstår, især i den nedre ende af størrelsesskalaen, og hvor en hel del mindre virksomheder vokser sig større. Der er således inden for en som helhed ret stabil struktur tale om en betydelig fleksibilitet og en fortsat tilpasning, som er af stor værdi

[Handelsministeren.]

for dansk erhvervslivs fortsatte udvikling og konkurrenceevne.

Når vi fører erhvervspolitik, er det meget væsentligt, at vi ikke søger at fastlåse strukturen med midler, der hindrer denne fortsatte tilpasning i at finde sted, men at vi i stedet søger at understøtte de mest lovende udviklingstendenser og søger at styrke de mest værdifulde sider ved de forskellige erhvervssektorer og medvirker til at afhjælpe de svage sider, der måtte kunne hæmme en ønskelig udvikling.

Skal jeg kort søge at karakterisere de mindre virksomheder med hensyn til såvel deres styrke som svage sider for derved at finde frem til karakteren af de foranstaltninger, der med rimelighed kan sættes i værk fra det offentliges side til fordel for denne erhvervssektor, vil jeg gerne først nævne forskellige værdifulde egenskaber, som præger mange af vore mindre virksomheder.

Det falder mig naturligt først at fremhæve den mindre virksomhed som arbejdsplads. Der synes at være en voksende erkendelse af, at mennesker trives bedre ved at arbejde i mindre enheder, hvor der ofte er større udfoldelsesmuligheder, og hvor den enkeltes indsats finder sted inden for en meningsfyldt helhed, hvor hver enkelt medarbejder spiller en væsentlig rolle, og hvor der kan samarbejdes under frie og uformelle former uden den monotoni, som let følger med den udprægede arbejdspecialisering, der kan kendetegne mange store virksomheder.

Det er interessant, at der også på større virksomheder synes at være en stigende forståelse for dette. Der er en begyndende tendens til at opdele sådanne virksomheder netop i mindre enheder, hvor man både kan skabe et bedre og mere tilfredsstillende arbejdsmiljø, og hvor man måske samtidig kan få bedre muligheder for at overskue de enkelte enheders præstationer og muligheder i teknisk og driftsøkonomisk henseende.

Den patriarkalske tradition, som tidligere prægede vore mindre virksomheder inden for håndværk og handel, er vel stort set forsvundet, men bevaret er de korte og lette kommunikationsveje mellem virksomhedens ledelse og dens ansatte. De gør det muligt for den enkelte at gøre sig gældende, og de medfører nok færre modsætningsforhold

mellem virksomhedens ansatte og dens ledelse. Sådanne modsætningsforhold er ofte mere vanskelige at få øje på i de mindre virksomheder, hvor kapitaludstyret er ret overskueligt, og hvor virksomhedens leder selv tager del i de fleste af driftens funktioner og har et personligt forhold til hver enkelt medarbejder.

Rent erhvervsmæssigt og konkurrencemæssigt byder denne struktur også på visse klare fordele i kraft af den fleksibilitet og tilpasningsevne, som kendetegner de mindre virksomheder, hvor den direkte ledelse og de korte kommunikationslinjer gør det muligt at træffe hurtige beslutninger, hvilket ofte er nødvendigt, når udvikling og forandringer i de tekniske og kommercielle vilkår sker med den hast, som tilfældet er i det moderne samfund.

Endelig vil jeg gerne fremhæve, at dansk industri jo ikke bare består af mindre virksomheder. Vor industrielle udvikling har passeret det stade, hvor vi kan klare os uden en række virksomheder af en vis størrelse. Knap halvdelen af vor industribeskæftigelse ligger på virksomheder med 200 ansatte eller derover og over $\frac{1}{4}$ i virksomheder med mere end 500 beskæftigede, men selv disse virksomheder er jo i international målestok af relativt beskedne størrelse; vore industrielle forudsætninger gør det hverken muligt eller ønskeligt for os at stræbe efter mammutforetagender, og erfaringen har vist, at selv de større virksomheders tilværelse er omskiftelig. Det er en væsentlig styrkefaktor for dansk erhvervsliv og erhvervspolitik, at det sjældent er en økonomisk katastrofe, når en enkelt virksomhed må give op. Nye virksomheder står ofte parat til at udfylde pladsen, og denne fornyelsesproces er under normale forhold et væsentligt led i den industrielle udviklings- og tilslutningsproces, der i løbet af et par decennier har gjort os til et af de lande i verden, der har den højeste levestandard. Det gælder både, når vi ser på det samlede nationalprodukt, og når vi ser på den måde, vi har fordelt velstanden på.

Når jeg nævner dette, er det for at understrege de mindre virksomheders rolle også i denne udviklingsproces. En meget stor del af de danske virksomheder, der i dag har en vis størrelse, var mindre virksomheder for 20 år siden, eller de eksisterede slet ikke.

[Handelsministeren.]

Den væsentligste del af vort udviklingspro-
tential ligger hos vore eksisterende mindre
virksomheder.

Jeg skal dog ikke blot opholde mig ved de
mindre virksomheders fordelagtige egenska-
ber. Det er klart, at der også er visse svage
sider ved denne del af vort erhvervsliv, som
vi må være opmærksomme på. Hvad en
mindre virksomhed er, kan i sig selv disku-
teres. Det kan ikke entydigt måles efter
antallet af ansatte. Nogle foretrækker at
karakterisere en mindre virksomhed ved, at
den ikke i sin medarbejderstab har ansatte
funktionsspecialister og derfor ikke råder
over specialiseret viden med hensyn til
f. eks. teknologi, økonomi eller ledelse. Det
kan medføre, at en ny viden om sådanne for-
hold ofte trænger langsommere igennem i
sådanne virksomheder, hvis de da ikke sør-
ger for at trække på de specialister udefra,
der står til rådighed for dem.

Mulighederne for selvfinansiering kan
også være ret begrænsede i mindre virksom-
heder, navnlig efterhånden som den mo-
derne teknik stiller krav til større investe-
ringer selv i ret små virksomheder, hvor ka-
pitalressourcerne er beskedne.

De små virksomheder, der ofte ledes af
folk med en faglig uddannelse og baggrund,
er i reglen mere produktions- end markeds-
orienteret, og de savner nok i nogle tilfælde
kendskab til, hvorledes et systematisk af-
sætningsarbejde organiseres, og til betyd-
ningen af en målbevidst produktudvikling.

Endelig er der, som også fremhævet af for-
slagsstillerne, af samfundet lagt en række
opgaver over på virksomhederne, bl. a. af
administrativ karakter, som det nok ofte
falder de små virksomheder sværere at ho-
norere end de store, der har maskinel og
særligt personale, der har sådanne funk-
tioner som deres specielle opgave.

Vort kunststykke ved tilrettelæggelsen af
en dansk erhvervspolitik må på den bag-
grund, jeg her har beskrevet, bestå i at få
det mest mulige ud af en struktur, der i
hovedsagen er baseret på virksomheder af
ret beskedne størrelse. En sådan politik kan
tilrettelægges på flere måder. Det konserva-
tive forslag lægger måske nok efter min op-
fattelse i lovlig høj grad vægt på afhjælp-
ning af visse svage sider og rammer vel hel-

ler ikke udelukkende de problemer, der er
særegne for netop de små virksomheder.

I flere tilfælde er det også tvivlsomt, om
de administrative og andre lettelser, man
ønsker, kan retfærdiggøre de øgede offent-
lige udgifter, som da ville blive nødvendige.
Det indeholder dog også forslag på områder,
som der vil være bred forståelse for her i
tinget, og i flere tilfælde er der allerede taget
skridt til at løse de omtalte problemer. Jeg
skal som nævnt om enkelthederne heri hen-
vise til den omdelte skriftlige fremstilling.

Jeg vil imidlertid gerne afslutte dette ind-
læg med meget kort at karakterisere den
politik, som regeringen, som oftest med bred
tilslutning her i folketinget, er gået ind for
med henblik på at give vore mange mindre
virksomheder de bedst mulige vilkår at ar-
bejde under. Den går i store træk ud på at
søge at støtte de mindre virksomheder på de
områder, hvor de har deres særlige styrke,
og at afhjælpe de mangler, som nødvendig-
vis følger med deres begrænsede størrelse.

Den karakteristiske mangel på funktions-
specialister har vi gennem mange år søgt at
afhjælpe på kollektiv basis ved at stille spe-
cialviden til rådighed i en form, der søges
tilpasset de mindre virksomheders særlige
behov. Det gælder både på rent teknisk-
faglige områder og med hensyn til ledelses-
mæssige, afsætningsmæssige og driftsøkon-
omiske problemer samt med hensyn til tek-
nologisk udvikling og produktudvikling.
Det er de foranstaltninger, vi har sammen-
fattet under lovgivningen om teknologisk
service, hvorunder også bestemmelserne om
støtte til byerhvervenes konsulenttjenester
hører. Denne lovgivning er i 1973 moderni-
seret og udbygget med enstemmig tilslut-
ning her i tinget.

Også på en række andre lovgivningsområ-
der både i den økonomiske og sociale lovgiv-
ning og på undervisningsområdet søges der i
hensigtsmæssigt omfang taget hensyn til de
mindre virksomheders særlige forhold. En
række eksempler herpå var omtalt i det
skriftlige indlæg.

Endelig skal nævnes, at forskellige offent-
lige eller offentligt garanterede finansierings-
institutter og ordninger står til rådighed for
håndværkets og detailhandelens virksom-
hed.

Dette lovgivningsområde var i øvrigt gen-

[Handelsministeren.]

stand for særlig opmærksomhed under den ekstraordinære samling i september. Jeg skal henvisne til punkt 6 i det forlig, der da blev indgået mellem en række partier, og på grundlag af hvilke der er iværksat overvejelser vedrørende byerhvervenes finansierings- og etableringsproblemer, herunder om mulighederne for en udbygning af bestående finansieringsordninger.

Må jeg afslutningsvis gentage, at det konservative forslag omfatter så mange enkelt-elementer på så mange forskellige områder, at det ikke vil være rimeligt at søge kort at sammenfatte en stillingtagen. Regeringens holdning fremgår af de skriftlige bemærkninger. Hvad jeg derimod sammenfattende kan sige på regeringens vegne er, at vor holdning til de mindre virksomheders problemer er velkendt, og at vi er rede til at overveje alle rimelige og hensigtsmæssige foranstaltninger, der kan medvirke til at støtte disse virksomheders placering som et væsentligt element i det samlede danske erhvervsliv.

Lysholt Hansen (S):

For ikke at glemme det vil jeg da gerne indlede med at sige, at jeg helt kan tilslutte mig det, handelsministeren nu har sagt.

Dernæst vil jeg gerne have lov at sige, at da min gruppe pålagde mig den opgave at være ordfører vedrørende det forslag her, der hedder forslag til folketingsbeslutning om bedre vilkår for mindre virksomheder, glædede jeg mig over at få den opgave pålagt, fordi jeg troede, det var et erhvervspolitisk forslag, vi skulle drøfte, og ikke mindst at vi skulle drøfte de mindre virksomheders forhold i relation til det samlede erhvervsliv. Men jeg skal ikke nægte, at da jeg læste forslaget grundigt igennem, så blev jeg ikke så lidt overrasket, og jeg blev dybt forundret over, at ellers så gamle og agtværdige medlemmer herinde i tinget som hr. Haunstrup Clemmensen og Hr. Ninn-Hansen virkelig var forslagsstillere til det her på det konservative folkepartis vegne.

Da jeg læste det igennem, mindede det mig om en oplevelse, jeg havde sidste år med en virksomhed, der var ved at gå neden om og hjem. Den lavede så fabriksudsalg, og folk strømmede til og købte til fabrikspriser. Men tilstrømningen forsvandt hurtigt, da

lageret hele tiden fyldtes op. Det svarer lige nøjagtig til situationen her. Det er vel ikke sådan, det konservative folkeparti har haft det i denne sag, at det, man har til fabrikspriser, det er det, der står i selve lovforslaget, og at opfyldningen af lageret, det er det, der står i de efterfølgende bemærkninger. Sådan forekommer det altså én, når man læser det igennem. Når det er nødvendigt at sende 19 sider ud fra forskellige ministre plus nu en 7 sider lang tale af handelsministeren om forslaget, så må jeg sige, at så synes jeg egentlig ikke, det har ret meget med det at gøre, som jeg håbede vi skulle diskutere, nemlig det mindre erhvervslivs forhold, som jeg anser det for meget vigtigt at få diskuteret, men i en bredere forbindelse.

Jeg tror, vi trænger til at få en bedømmelse af det mindre erhvervslivs udvikling og muligheder i relation til det, der er foregået i efterkrigstidsårene, i de 30 år efter den sidste verdenskrig, hvor vi er overgået fra landbrugs- til industripolitik. Derfor er det også rimeligt, at man prøver at anlægge en bedømmelse af, hvad vi mener med en industripolitik, og hvilken rolle de mindre erhvervsvirksomheder skal spille i denne industripolitik, i hvilken grad de skal være underleverandører, i hvilken grad de skal være selvstændige. Vi mangler mærkværdigvis i forslaget en definition, som forslagsstillerne selv normalt ville spørge efter; hvad er deres definition på en mindre virksomhed? Som det fremtræder her, så er en mindre virksomhed alt fra en købmand, som alene passer sin forretning, op til en virksomhed med 20-30 personer eller måske op til 50 ansatte.

Når jeg lægger afgørende vægt på en fornuftig politik over for de mindre virksomheder, så hænger det sammen med, at vi gang på gang oplever, hvor værdifuldt det er både for en kommune som kommune og for dens borgere, at der i kommunen er mange virksomheder, der er mindre, med 20-30-40 ansatte eller færre ansatte, fordi man så ikke er nær så afhængig, som man kan være, hvis en kommune er båret oppe af én stor virksomhed, ikke nær så afhængig i en depressionsperiode som den, vi er inde i i dag. Derfor er de mindre virksomheders problem et virkelig alvorligt problem, som vi ikke bare kan skyde fra os.

[Lysholt Hansen.]

Derfor er det nødvendigt for kommunerne at have et alsidigt erhvervsliv, og det synes jeg var det, vi egentlig burde diskutere igen. Hvordan er erhvervsituationen i dag, hvordan er den industripolitiske situation? Her vil jeg sige, at jeg tror ikke på, at det er de forslag, som er stillet fra konservativ side her, der så vil være de afgørende; hvis vi skal til at se det i den store sammenhæng, så tror jeg, nogle andre ting vil spille en meget, meget mere afgørende rolle for de små erhvervsvirksomheder.

Jeg føler mig overbevist om, at for mange af de mindre virksomheder, der forhåbentlig bliver store, eller større i hvert fald, er situationen den, at de står og mangler driftskapital. Når de fuldt legalt over skatteregnskaber gennem årene har fået investeret, anskaffet maskinel, lavet anlæg osv., så mangler de driftskapital for virkelig at kunne være med i markedet. Det var måske en af de ting, der var værd at drøfte; hvordan klarer vi det problem?

Jeg synes også, der er en anden side i det større perspektiv, som måtte have en stor interesse for en hel masse håndværksvirksomheder, nemlig den udlicitationsform, vi bruger bl. a. fra det offentliges side. I hvilken udstrækning gør vi det rigtige, når vi f. eks. udbyder i totalentreprise i stedet for at udbyde i fagentrepriser alle de ting, som det offentlige bygger og anlægger? Jeg tror, vi dér efterhånden måske er kommet ind på noget, der har virket destruktivt på de mindre håndværksvirksomheder og givet dem færre muligheder. Vi skulle måske animere til, at de sluttede sig sammen i grupper, så de også var i stand til at løse større opgaver.

Det var sådan nogle ting, jeg kunne drømme om at få drøftet i en debat som denne, men jeg forstår, at det er slet ikke det, der interesserer det konservative folkeparti — det er mere at få solgt varen og helst få solgt den helt ud.

Røtzler Møller (V):

I bemærkningerne til forslaget siger det konservative folkeparti, at formålet er at give anledning til en lovgivning, der kan modvirke det stærke fald i antallet af mindre virksomheder i byerhvervene. Målt på denne baggrund synes forslaget nok at have nogle mangler.

Der skal indledningsvis her ikke herske tvivl om, at også venstre ønsker at hjælpe denne erhvervsgruppe. Det gør venstre primært ved at medvirke til at skabe et godt erhvervsklima såvel for de små som for de store virksomheder, for disse to grupper er nemlig meget stærkt afhængige af hinandens eksistens. Men det er klart, at der er nogle særlige problemer knyttet til de mindre virksomheder, hvor de har samspillet med det offentlige rent administrativt, og det er klart, at denne gruppe af mindre virksomheder kan have særlige byrder rent omkostningsmæssigt forbundet hermed, og det må vi selvfølgelig se på at udligne, retfærdigvis.

Det, som det konservative forslag pudsigt nok mangler, er så fundamentale problemer som erhvervsgruppens finansierings- og låneforhold. Det drejer sig i særlig grad om de virksomheder, der bor til leje, og som kun ejer maskiner og inventar.

Endvidere drejer det sig om konsulentassistenten, og her mener jeg ikke, at det som angivet primært er et økonomisk problem eller et spørgsmål om at skabe offentlig interesse, nej, det er mere et spørgsmål om erhvervsgruppens organisatoriske forhold og samspillet med f. eks. de teknologiske institutter. Det er et spørgsmål, som vi har behandlet her i salen i sidste folketingssamling, og nu kan vi så tage det op igen i udvalgsarbejdet. For det er vel sådan, at de, der begynder i den mindre industrivirksomhed, håndværks- eller handelsvirksomhed, det er specialister, der meget let kan komme derhen, at de synes, at alt det med bogholderi og administration f. eks. er uoverskuelige problemer på grund af manglende kendskab på disse områder, og det samme gælder også finansieringsforholdene.

Derfor er der behov for, at vi prioriterer denne side af f. eks. konsulentarbejdet meget højere over for de mindre virksomheder. Det tror jeg, og det tror venstre er et fundamentalt problem blandt mange andre. Det er i hvert fald et af de allerforreste i etableringsfasen og i den første fase, som er så vigtig for denne erhvervsgruppe.

Forslagets enkelte punkter — de er jo mange, og dem skal vi til at behandle — har vi overvejende sympati for og vil gerne drøfte i udvalget — eller i flere udvalg, det kan der måske være grund til, der er jo mange forskellige slags. Nogle punkter som

[Røtzler Møller.]

f. eks. avancestoplov og spørgsmålet om goodwill er venstre jo allerede sammen med septemberforligspartierne med til at få en løsning på, så godt som det nu kan lade sig gøre her i folketinget.

Til slut vil jeg gerne stille et enkelt spørgsmål: er det ikke ulogisk, når ægtefællerne skal dele indkomsten af deres fælles arbejde i virksomheden, at man så samtidig stiller forslag om, at en ægtefælle bør være omfattet af ATP-loven?

I øvrigt vil jeg gerne sige tak her afslutningsvis til ministeren for en fyldig redegørelse. Det er jo utraditionelt, men det er godt i dette tilfælde, for det gør, at vi kan få en hurtigt og god udvalgsbehandling.

Bach (FP):

Jeg vil indledningsvis sige: fremskridtspartiet har en positiv indstilling til det konservative forslag til folketingsbeslutning om bedre vilkår for mindre virksomheder, og det glæder mig, at forslagsstillerne har fået øjnene op for mange af de problemer, som vor tids pariaer, de selvstændige erhvervsdrivende, til daglig har at slås med. Det bedste bevis for, at der virkelig er problemer — det nævnte hr. Lysholt Hansen jo også, men nu er han gået — det tror jeg er, at de forskellige partier må finde sig i, at der her står en håndværker, at der her står et parti, som ikke er så velset. Det er netop på grund af de problemer, som det konservative folkeparti klogeligt har rejst herinde. Min tale-tid skal ikke bruges til at fælde de skyldige og ansvarlige. Jeg vil blot håbe, at alle, der selv anser sig for at være ansvarlige partier, nu ganske alvorligt bliver klar over, at hvis ikke de forbedrer forholdene for de mindre virksomheder, bl. a. efter de retningslinjer, som forslaget indeholder, vil mange af dem, der i dag er selvstændige, blive trætte af besværet. Antallet vil blive kraftigt reduceret, måske vil de helt lukke. Jeg tror ikke, nogen ansvarlig politiker ønsker dette med den store arbejdsløshed, vi har i dag.

Ser vi på punkt 1, er fremskridtspartiet helt enig i, at dagpengeloven bør ændres, så vi kommer væk fra den nugældende 5 ugers regel. Det forholder sig jo således — og det er fuldstændig skørt — at en arbejdsgiver skal betale løn for en ansat, der 76 pct. af tiden inden for de sidste 5 uger

ikke har spor tilknytning til virksomheden. De 5 uger omfatter nemlig 200 arbejdstimer, men forsikringsmæssigt skal arbejdsgiveren dække alle døgnets timer, dvs. 840 timer. Det er med garanti, at den 5 ugers regel har afholdt i tusindvis af arbejdsgivere fra at nyansætte lønmodtagere.

Med hensyn til karenstiden for selvstændiges modtagelse af dagpenge ved egen sygdom må det også være en retfærdighedshandling at ændre gældende regler; om karenstiden så skal være 3 uger, ja, det må vi drøfte under udvalgsbehandlingen.

Punkt 2 — medarbejdende ægtefæller sikres ret til at medtage hele indkomsten af deres arbejde på selvangivelsen, dog højst halvdelen af den samlede indkomst — må for de fleste være en selvfølge. Kun hvis man bevidst vil diskriminere medhjælpende ægtefæller, kan man gå imod sådan et forslag. Her bliver jeg nødt til at sige, at fremskridtspartiet har 4 gange i folketinget fremsat og gentaget atter og atter et forslag med følgende tekst:

„De samlede skattepligtige indkomster ligestilles mellem personer, som i mere end halvdelen af indkomståret har været gift med hinanden, og som må antages hver at have anvendt mindst 1.000 af indkomstårets arbejdstimer i en eller flere virksomheder, hvoraf den ene ægtefælle eller begge var ejer eller medejer af mindst 20 pct. ved arbejdets udførelse.“

I de allerfleste mindre virksomheder er det netop ægtefællerne, der er det bærende element, og kun takket være deres enorme arbejdsindsats har det været muligt at køre virksomheden videre, det hersker der ingen tvivl om. Derfor bør vi grundigt drøfte, om ægtefællen skal sidestilles med lønmodtagere, f. eks. vedrørende ATP. Vi er ikke videre begejstret for den idé.

Når vi så ser på punkt 3, der drejer sig om, at betaling af moms, ATP, kildeskat m. v. samordnes, kan jeg give min fulde støtte. Det er en væsentlig forenkling, men hvis ægtefællens ATP også skal køres ind i systemet, vil det antagelig give så store administrative vanskeligheder, at det er næsten umuligt. Den bedste kompensation for administrative byrder er og bliver en forenkling og en samordning. Det er ikke skatteydermidler, erhvervene beder om. Vi ved nemlig godt, hvem der skal betale. Nej,

[Bach.]

der skal en forenkling til, og det, erhvervene beder om, er at blive lettet og befriet for en del af eller helst alt det hoveriarbejde, der er os pålagt.

Fremskridtspartiet kan gå ind for det, når og hvis den sidste sætning i punkt 4 formuleres således:

„Staten refunderer efter indbrud de stjålne varers fulde afgiftsværdi.“

Med hensyn til punkt 5 er vi mildt sagt skeptiske. Vi ved erfaringsmæssigt, at leverandører og fabrikanter i dag sidder inde med så stor en ekspertise og viden, at konsulentbistand er en overflødig, skatteyderbetalt ordning. Hvis erhvervene ønsker en konsulentbistand, må de selv betale. Det skal være helt klart fra vores side.

Det sidste punkt, punkt 6, er næsten på linje med fremskridtsideerne, og vi håber og tror, at det må være alle partiers opgave at gå ind for det konservative forslag. Jeg tror nemlig, at befolkningen ønsker at bevare de mindre virksomheder. Da skatteministeren sagde til vor politiske ordfører i formiddags, hr. Svend Andersen (Rosk. a.), at han tvivlede på ordene, så vil jeg slutte med at sige: tro mig! Det er derfor, jeg er her.

Ingomar Petersen (RV):

Det konservative folkeparti skal da ikke have utak for, at de har rørt ved nogle væsentlige problemer vedrørende de mindre virksomheder. Men den måde, man har fremsat et forslag til folketingsbeslutning på her, undrer mig egentlig lidt. Jeg tror, der er 14 forskellige forslag, som ligger inden for i hvert tilfælde 6-7 forskellige udvalgsområder, og hvordan det skulle lykkes at få noget konkret ud af sådan et forslag til folketingsbeslutning, kan jeg egentlig ikke rigtig forestille mig.

Det er så vigtigt et område, at jeg hellere havde set, at man virkelig havde rejst en forespørgselsdebat om problemerne for de mindre virksomheder her i folketetinget. Så havde vi virkelig tilbunds gående haft mulighed for at få det drøftet. Nu har vi 5 minutter her på talerstolen til så vigtigt et emne. Jeg vil takke handelsministeren for, at han også har opfattet det som noget meget væsentligt og som bilag her har lagt en udmærket og udførlig skriftlig redegørelse.

Det viser i hvert tilfælde, at også regeringen tager disse problemer alvorligt.

Intentionerne som helhed i forslaget er naturligvis meget positive, men man kunne nok have ønsket sig en større konkretisering, for det har jo altid været en erfaring her, at jo mere konkret et forslag er, des større sandsynlighed er der for, at det bliver gennemført i folketetinget.

Jeg har nogle bemærkninger til de enkelte forslag.

Om punkt 1, dagpengeloven, er der ingen tvivl om, at de fleste selvstændige vil stille sig meget forstående over for forslaget om, at staten betaler en del af den præmie, som de mindre virksomheder må indbetale for derved at frigøre sig for forpligtelserne under de første 5 ugers sygdom.

Dér er virkelig problemer. Der er problemer for en mindre virksomhed, som har personale, der bliver syge, og som de må undvære i lang tid. Jeg vil sige, at ikke mindst problemet med idrætsskaderne er et problem, og jeg vil godt stille det spørgsmål op, om det egentlig ikke var rimeligt, at det for de mennesker, som kom ud for en idrætsskade, ikke var arbejdsgiveren, som skulle hænge på det og betale, men at det var det offentlige. Jeg tror, vi også kunne gøre idrætspolitikken herhjemme en tjeneste ved at få det problem drøftet.

Med hensyn til spørgsmålet om ægtefællers beskatning finder vi også fra radikal side dette forslag yderst relevant. Der er jo sket en hel del lempelser i de senere år, men reglen går jo i øjeblikket ud på, at man maksimalt kan overføre en fjerdedel af en virksomheds overskud til hustruen, uanset om hun f. eks. arbejder hele dagen med et så kvalificeret arbejde, at man, hvis man havde en fremmed arbejdskraft, skulle betale hende en væsentlig højere løn. Der er behov for en yderligere ændring af hustruens skattemæssige stilling, og vi synes fra radikal side bestemt ikke, at man er nået frem til de vises sten med hensyn til 25 pct., henholdsvis 30.000 kr.s grænsen, selv om de 30.000 kr. bliver indeksreguleret.

Med hensyn til betalingen af moms, ATP, kildeskat osv. vil jeg meget fraråde, at man når frem til at give en eller anden engangskompensation til de mindre virksomheder. For kommer man først ind på dette, skal jeg

[Ingomar Petersen.]

garantere for, vi virkelig for alvor får en offentlig administration.

Jeg tror, at den vej, man skal gå, er følgende tre punkter: man skal virkelig se at få rationaliseret hele papirarbejdet for de mindre virksomheder, man skal overveje en støtte til oprettelse af regnskabskonsulenter rundt omkring — det er noget, man virkelig har brug for — og endelig må man nok se på nogle lempeligere finansieringsvilkår.

Dér vil jeg stille det spørgsmål, om det ikke var værd at overveje at tage nogle af midlerne et år til de teknologiske institutter og så virkelig sætte ind på at få løst disse administrative byrder for det mindre erhvervsliv.

Med hensyn til det sidste punkt om indkomstskatten er det jo rigtigt, at man ikke får taget højde for kroneforringelsen: man kommer virkelig til at beskutte inflationen, og på den måde kan man risikere, at man skal i sin bank for at hente penge for at få lov til at sælge sin virksomhed, på grund af de særlige skatteregler, vi har ved afståelse af fast ejendom inden for byerhvervet, goodwill, aktier osv.

Poul Dam (SF):

Der er jo i denne samling sat rekord med hensyn til private forslag, og man må derfor takke de konservative forslagsstillere for, at de har rationaliseret arbejdet ved at fremsætte så mange forslag på én gang under én overskrift og ét nummer.

Jeg forstår, der er vanskeligheder ved at finde ud af, hvilke udvalg dette skal i, og man kunne måske tænke sig i forretningsordenen at få indføjret en regel om, at man havde et udvalg til blandede forslag; dér hører det absolut hjemme. Det er også derfor temmelig nytteløst at komme med mange bemærkninger om de detaljer, der er i det, ved denne lejlighed.

Lad mig dog sige følgende: vi tror, det er rigtigt, at der i den lovgivning, vi har haft, er taget for lidt hensyn til de mindre virksomheder. Meget af det, der laves administrativt og på mange andre områder, går ud fra, at virksomheder er store virksomheder, der har edb-anlæg og en vidtdreven mekanisering af bogholderi og kontorarbejde og sådan noget, og derved får man indrettet ordninger, som er urimeligt betyngende for

små virksomheder. Gruppen af selvstændige og deres medhjælpende hustruer er i og for sig faldet i et hul i en række af vore systemer, og man bør tage hensyn til, at vi har denne mange gange økonomisk ret svagt stillede gruppe, som bør få bedre forhold.

Flere af de områder, der her er nævnt specielt, har vi haft lejlighed til at drøfte i tinget i den senere tid; jeg kan f. eks. med hensyn til dagpengeloven henvise til, hvad SF's ordfører på dette område sagde for få dage siden, da man drøftede et par forslag om dagpengeloven.

Man vil forstå, at jeg ikke har i sinde at afvise dette forslag i sin helhed: der er gode og fornuftige ideer spredt i det, der er også ideer, som enhver, der kender SF's generelle indstilling, vil forstå vi ikke kan være med til, men vi vil gerne være med til at se på disse ting og se på hele problematikken omkring de mindre virksomheders og de mindre selvstændiges stilling i vores samfund, således at denne gruppe ikke har nogen anledning til at føle sig forfordelt. Så må vi håbe, at de udvalgsmedlemmer, der får den tunge byrde at beskæftige sig med denne telefonbog, vil snakke med folk fra andre udvalg, der har forstand på de enkelte detaljer.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Kristeligt folkeparti er enig med forslagsstillerne i ønsket om at skabe bedre vilkår for mindre virksomheder. I forslaget er der nævnt en række områder, hvor der ønskes taget lovinitiativ. Der er mange, og jeg skal ikke her kommentere de enkelte forslag, men nøjes med her ved første behandling at fremsætte nogle få generelle betragtninger.

Samfundet kan ikke undvære de mindre virksomheder. De beskæftiger mange mennesker, og de dækker et behov for landets borgere, ikke mindst på serviceområdet. Derfor kan vi heller ikke bare lade stå til og se den ene mindre virksomhed efter den anden lukke. Vi må finde ud af, hvorfor virksomhederne lukker, og se, om der er årsager, der er typiske, og om vi ad lovgivningens vej har mulighed for at hjælpe. Der er sikkert mange af de ting, der er nævnt i forslaget, som vil vise sig at være generelle, og som det er muligt at gøre noget ved. Om det skal være på den måde, forslagsstillerne har foreslået problemerne skal løses, er ikke

[Inger Stilling Pedersen.]

det afgørende. Det vigtigste må være et grundigt udvalgsarbejde — og det kan måske være problemer, hvor det skal være — med ærlig vilje til virkelig at gøre noget.

Skal vi løse beskæftigelsesproblemet, kommer vi ikke uden om at satse stærkt på de mindre virksomheder. Det har vist sig, at mange er tilbageholdende med at ansætte folk i virksomheder, som det også har været nævnt, af hensyn til 5 ugers reglen, arbejds-giverperioden, hvor SF, som det er nævnt, og kristeligt folkeparti har stillet forslag om, at der gøres noget her. Det vigtigste er ikke måden, det sker på, men at vi får en ændring, der er til gavn for de mindre erhvervsdrivende.

Vi ser med forventning hen til udvalgsarbejdet, og jeg vil også takke handelsministeren for den redegørelse, der er kommet, den gør måske, at det er lettere at få indblik i tingene. Vi håber, at det må give resultat til gavn for de mindre virksomheder.

Kaj Hansen (DKP):

Ingen skal sige, at kommunisterne ikke vil forsvare de mindre virksomheders interesser, det vil vi i meget høj grad, ikke mindst i det samfund, som vi lever i, hvor vi ser, at de små virksomheder af forskellig art må bukke under på grund af udviklingens ubønhørlige lov. Vi vil altså forsvare de små virksomheders interesser.

Men så er spørgsmålet, hvordan det skal gøres. Vi ser en række forslag her til folketingsbeslutning, hvis hovedtendens er, at staten skal gå ind det ene eller det andet sted og støtte de mindre virksomheder. Staten skal overtage forpligtelser med hensyn til dagpengeloven, staten skal overtage forpligtelser med hensyn til forsikringer, staten skal på forskellige områder lempe indkomstskatten, og der er en række andre forslag, der tilfælles har det sigte, at staten på den ene eller den anden måde skal yde økonomisk støtte.

Er det nu at hjælpe de små virksomheder i virkeligheden? Det tror vi ikke. Det, vi i virkeligheden ser nu, er et mønster, der tegner sig i samfundet, hvor de store monopoler og økonomiske magtkoncentrationer i stadig større udstrækning kvæler de små erhvervsdrivende, og så skal staten komme

her sådan med kunstigt åndedræt for at holde de små virksomheder oppe.

Det er jo sandheden i hele den problemstilling, vi står over for. Når dette er sandheden, så er det faktisk heller ikke så svært at finde de midler, man skal bruge for at hjælpe de små erhvervsvirksomheder. Hvorfor går de små ned? Det er, fordi de bliver kvalt af de store. Hvorfor har så mange små virksomheder måttet lukke både inden for håndværk og industri og inden for handel? Fordi de er blevet udkonkurreret af de store monopolføretagender, de er blevet udkonkurreret af dem, der har næsten uindskrænkede midler til rådighed. Det er ganske klart, at de 3-4 store hovedbanker, at de meget store, multinationale selskaber, at de meget store koncerner, vi har i dette land, spiller en ganske afgørende rolle med hensyn til, hvordan det vil gå med de små virksomheder. Derfor afviser vi altså ikke at hjælpe de mindre virksomheder, tværtimod, men vi tror ikke på den måde, det her foreslås gjort på fra det konservative parti.

Der er også en anden ting, som er gemt i det forslag og for øvrigt en række andre forslag, der har været til behandling her. Man siger, at nu må staten tage risikoen, og så tager erhvervene selv profitten, men den skal staten ikke blande sig i. Staten får heller ikke nogen indflydelse for den hjælp, den yder, og der gives heller ikke medarbejderne i virksomhederne større indflydelse og medbestemmelsesret, selv om det i virkeligheden er samfundet, som yder denne håndsrækning.

Jeg vil derfor sige ganske ærligt også til de konservative: hvis der virkelig er noget bag ved ordene om, at man vil varetage de små virksomheders interesser, så bliver der nu ved de næste forslags behandling en glimrende lejlighed til at gøre det, for her skal vi netop behandle en lov med hensyn til tilsyn med monopolerne, og jeg lægger ikke skjul på, at det er en skærpet monopollovgivning, der er tale om, og denne skærpede monopollovgivning vil i virkeligheden komme hele samfundet til gode og først og fremmest de små virksomheder og industridrivende. Den skal jo netop forhindre de store koncentrationer i at kvæle de små industridrivende, og nu kan vi så se, hvorledes de konservative og andre, som går så

[Kaj Hansen.]

varmt ind for at forsvare de små virksomheder, stiller sig til et virkelig praktisk forslag, som kan dæmme op imod, at alle de små overtages af de store.

Arnfast (CD):

Det konservative forslag til folketingsbeslutning virker jo som en hensigtserklæring i dets brede sigte, og vi skal da ikke lægge skjul på i centrum-demokraterne, at vi er enige i hensigten, nemlig at styrke de mindre virksomheder i kampen for at overleve.

De 6 punkter og måske nok så meget de 8 punkter, der står i bemærkningerne, er ting, som vi fuldt ud kan tilslutte os, f. eks. fælles arbejdsløshedskasse, spørgsmålet om førtidspensionering og avancelovgivningen, som vi er midt i forhandlinger om, og tilsvarende er der nede i de 8 punkter forslag om f. eks. at give en administrationslettelse, og vi taler om administrationsgodtgørelse i forbindelse med moms, ATP, kildeskat m. v. Man kan jo gå flere veje. Man kan som her sammenfatte det og udtrykke et ønske om, at regeringen gør det. Flere partier har valgt en anden vej ved at stille nogle enkeltforslag, som vi så har fået behandlet i forskellige udvalg, men det er karakteristisk, at det er partierne i midten i salen, der daglig tænker på folk i midten af vores erhvervsliv og de midterste indtægtsgrupper.

Derfor kunne jeg her ved førstebehandlingen — nu er der folk, der er gået ind i substansen — nøjes med at sige, at jeg ville ønske, at vi igennem en samordning mellem disse partier i midten kunne få etableret mere background for disse forslag og derved få en samlet indsats, som ville skabe politiske resultater.

Jeg har mine tvivl om, at regeringen, som, så vidt jeg forstår, endnu har ca. 50 lovforslag på beddingen til denne samling, virkelig ville kunne gå ind og opfylde det ønske, selv om vi fik det vedtaget. Jeg tror, vi bliver nødt til også inden fristen den 1. februar, hvis vi har noget på hjertet, at fremsætte det selv, og vi har gjort vores bedste for det, og vi vil fortsætte med det.

Kurt Hansen (VS):

Vi har efterhånden mange gange diskuteret de små erhvervsdrivendes problemer. Ikke mindst inden for de sidste uger har vi

set flere forslag, der godt kan minde en smule om det, vi bliver præsenteret for i dag fra de konservatives side. Det er ikke nogen hemmelighed, at VS i disse diskussioner ikke har markeret, at vi deltager i en eller anden form for bejlen om de små erhvervsdrivendes stemmer. Vi har klart sagt, og vi vil sige det igen, at vi opfatter problemerne omkring de mindre erhvervsdrivende som en del af det kapitalistiske system: de er en naturlig konsekvens af systemets udvikling, og jeg tror ikke på, at man på en unaturlig måde har mulighed for at holde dem i live i lidt længere tid og få nogle virksomheder, der er rentable. Det tror vi ikke på, og den problemstilling går vi ikke ind på. Vi vil ikke være med til at subsidiere mindre virksomheder, der måske i en årrække har været med til at udbytte arbejdskraften.

Punkt 1 i de konservatives forslag omkring dagpengeloven er netop et af de punkter, som vi diskuterede for et par dage siden, hvor vi markerede, at vi ikke ville være med til at lempe de vilkår, som gælder for erhvervsdrivende eller for arbejdsgiverne i det hele taget. Den problemstilling kan vi ikke gå ind for. Vi vil heller ikke være med til at lave rentefri lån i form af en længere kredittid ved betaling af ATP, moms og kildeskat osv.; denne ekstra kredittid skal naturligvis betales et sted fra, og det kan kun blive fra skatterne, der hovedsagelig bliver betalt af lønarbejderne.

De andre punkter i forslaget er VS heller ikke meget interesseret i, men jeg kan udtrykke en vis undren, i hvert fald når der kommer sådan et forslag fra det konservative folkepartis side. Jeg tror ikke, jeg mindes noget andet parti herinde — måske fremskridtspartiet, det ved jeg ikke — der har talt så meget om den snigende socialisering, men nu skal vi altså til at have socialiseret de mindre erhvervsdrivende. Jeg synes, det er nogle spændende ting, de konservative nu lægger frem, det er i hvert fald en ny politik.

Ordføreren for forslagsstillerne (Havnstrup Clemmensen) (KF):

Jeg vil gerne først takke regeringen for den meget udførlige redegørelse, der er afgivet. Jeg tror, det er et godt princip. Der ligger her simpelt hen et aktstykke, ud fra hvilket der kan arbejdes meget grundigt

[Haunstrup Clemmensen.]

med problemerne. Jeg synes også, der er grund til at takke handelsministeren for den tale, der blev holdt. Den viste forståelse for disse problemer, og det er da altid et udgangspunkt. Jeg er heller ikke i tvivl om, at de proceduremæssige spørgsmål, som et sådant forslag naturligt rejser, vel ikke er værre, end at de kan løses. Jeg er i hvert fald glad for, at hr. Poul Dam gav os medhold i, at det dog var en form for rationalisering, i stedet for at tingets arbejdsbyrde skal blive endnu større, hvis der f. eks. var kommet 16 selvstændige lovforslag.

Det næste spørgsmål, der naturligt melder sig for os, der har været forslagsstillere til dette lovforslag, er, at når der nu er en principiel om ikke enighed — for alt fra hr. Kurt Hansens og andres side kan jo ses i kapitalismens skrækelige lys — men tilslutning fra et stort flertal i dette ting, der erkender, at der er en befolkningsgruppe, der er overordentlig vanskeligt stillet, der ikke har haft den styrke politisk og talmæssigt, som f. eks. lønmodtagergrupper, landbrugsgruppen og andre har haft, så må det være rigtigt, at der gøres en særlig indsats på disse områder. Der er det det konservative folkeparti meget magtpåliggende at sige, at den redegørelse, der er afgivet — jeg tænker her på den 19 sideres redegørelse, vi fik i går — ikke blot giver en række saglige oplysninger om, hvordan det er, men også på en række områder, ganske vist kun i 1½ linje eller så, indeholder nogle bemærkninger, der siger, at det kan vel ikke være meget anderledes, og dér, hvor det ikke kan være meget anderledes, skal der måske ikke gøres noget, men på andre områder sidder der en arbejdsgruppe. Det er, ligesom om man har på fornemmelsen, at regeringen har valgt Thorkild Gravlunds gamle slagord om, at det skal være, som det var, og blive, som det er på de konkrete områder, vi har nævnt. Det giver ikke én fornemmelse af, at man er gået til sine embedsmænd og har sagt: hør venner, kunne I ikke prøve at se, på hvilke områder vi nu hurtigt kunne tage et initiativ for at få disse ting forbedret. Jeg tror, det ikke blot er i de mindre erhvervsdrivendes interesse, men i hele folkestyrets interesse, at vi her viser en handlekraft. Der har under denne debat ganske tydeligt været dokumenteret ønsker om virkelig at gøre

en indsats og virkelig at forsøge at styrke dette led i den danske erhvervsstruktur, og så nytter det ikke, hvis man alt for længe siger: ja men hør, det kan vist ikke være meget anderledes, det kan være, der bliver brug for en arbejdsgruppe, og der er nedsat en arbejdsgruppe. Jeg mener, at handlekraft på disse områder også må være en regerings forpligtelse, navnlig når man i dag har konstateret, at et så bredt udsnit af folketingets medlemmer ønsker en sådan indsats.

Jeg skal og kan og bør ikke gå i detaljer på dette område, men må kun erindre om, at man i Sverige har været i den situation, at man simpelt hen er nødt til at lave en eller anden form for statssubsidier til nærbutikker for på den måde at undgå, at butiksdøden bliver endnu større. Det er dog for omvendt en verden, hvis man først undlader at gennemføre rimelige foranstaltninger på dette område, skønt der er politisk flertal derfor, og derefter bliver nødt til at komme med direkte statssubsidier. Jeg tror derfor, at der er både en menneskelig og en samfundsmæssig økonomisk interesse i, at handlekraft virkelig bliver dokumenteret i denne sag.

Handelsministeren (Erling Jensen):

Blot ganske kort: Det er min vurdering, at samtlige partier bortset fra det forslagsstillende parti alle har udtrykt deres forståelse for den problematik, vi her drøfter. Jeg ved med sikkerhed, at regeringen helt utvetydigt har sagt i mit indlæg, at hvor vi konstaterer faktisk diskriminering af mindre virksomheder, vil vi være med til at fjerne den.

Men jeg tror også, vi med god samvittighed kan sige, at samtlige partier har sagt, at dette er lidt af alt godt fra havet, og derfor egner det sig nok bedre til en udvalgsbehandling. Jeg tror at kunne sige, at samtlige de ministerier, som man har inddraget i dette forslag, er klar til at indgå positivt i denne udvalgsbehandling, men jeg kan ikke tro, hr. Haunstrup Clemmensen føler sig overbevist efter debatten her om, at dette er tid og sted for at drøfte 15 konkrete forslag samlet i en folketingsbeslutning.

Ordføreren for forslagsstillerne (Haunstrup Clemmensen):

Jeg har allerede af tidsmæssige grunde som noget ganske naturligt afstået fra at gå

[Haansstrup-Clemmensen.]

i detaljer på dette område. Jeg har stor tilid til, at erhvervsudvalget under dets formands ledelse vil være med til at få disse ting under virkelig saglig udvalgsbehandling. Men jeg ville meget gerne have, at handelsministeren erkendte, at der er hestekaraktter over en lang række af disse spørgsmål og af andre spørgsmål, som andre partier på disse områder har nævnt. Jeg tror, der længe nok har været talt i smuk, generel almindelighed om disse ting. Nu er det handling, som de pågældende erhvervsgrupper i høj grad har behov for.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om mærkning og skiltning m. v. inden for forbrugsområdet [af Knud Jespersen m. fl.].
(Lovforslag nr. 83. Fremsat 19/11 75).

Formanden:

Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger [af Knud Jespersen m. fl.].

(Lovforslag nr. 84. Fremsat 19/11 75).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Handelsministeren (Erling Jensen):

Hr. Knud Jespersen, hr. Kaj Hansen og hr. Jørgen Jensen har fremsat to forslag, det ene om lov om mærkning og skiltning, det andet om lov om ændring af monopolloven.

Monopolloven er en lov, der nu er mere end 20 år gammel, og det kan derfor umiddelbart forekomme rimeligt, at loven un-

dergår en ændring, såfremt den i sin nuværende udformning må anses for utilstrækkelig til på betryggende måde at værne mod urimelige og skadelige virkninger af forekommende konkurrencebegrænsninger. Monopolloven har dog siden sin vedtagelse her i folketinget den 31. marts 1955 været genstand for ændringer, senest i 1971. Derfor kan det naturligvis ikke på forhånd ganske afvises, at loven på visse punkter stadig kan forbedres, selv om jeg er af den opfattelse, at loven i det store og hele har fungeret som et egnet redskab i monopoltilsynets hånd til at sikre rimelige prisberegninger og prisdannelser og afbøde uheldige virkninger, sikre kontrol med monopoler, karteller og prisaf-taler.

Til forslagets enkelte punkter vil jeg ganske kort bemærke, at når forslagsstillerne i punkt 1 bl. a. ønsker at sikre forbrugerne og de erhvervsdrivende mod urimelige priser og forretningsbetingelser og ønsker samfundsmæssige interesser tilgodeset, så administreres loven allerede i dag efter disse principper.

På samme måde er hensynet til erhvervsudøvelsen allerede et af lovens formål, som ikke alene tilgodeses af hensyn til de erhvervsdrivende, men også og først og fremmest af samfundsmæssige hensyn, herunder naturligvis hensynet til forbrugernes interesser.

Det kan med andre ord fastslås, at der her kun ville blive tale om redaktionelle ændringer til den gældende lov, et hensyn, der næppe alene kunne bære en lovændring.

I forslagets punkt 2 foreslås det, at kontrollen med banker og sparekasser og forsikringsselskaber lægges ind under monopoltilsynet. Når tilsynet med disse virksomheder er henlagt til henholdsvis tilsynet med banker og sparekasser og forsikringsrådet, skyldes det, at der på disse områder gør sig særlige forhold gældende, som bedst kan tages i betragtning af disse specielle tilsynsorganer. En overførsel af dette tilsyn til det almindelige monopoltilsyn vil ikke tilgodese disse hensyn. I øvrigt er det pålagt de to specielle tilsynsorganer at opretholde en snæver kontakt med såvel monopoltilsynet som med hinanden for bl. a. at sikre nøjagtigt kendskab til de retningslinjer, som disse institutioner skal følge inden for hver deres ressort. Endelig kan jeg tilføje, at det næppe for